

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри митної справи і
фінансових послуг

Протокол № 1 від 01.09.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

Оподаткування ЗЕД

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань 07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок"
Освітній рівень перший (бакалаврський)
Освітня програма "Митна справа"

Статус дисципліни

вибіркова

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

Розробник:
к.е.н., доцент

Олексій НАЙДЕНКО

Завідувач кафедри
митної справи і фінансових
послуг

Вікторія ТИЩЕНКО

Гарант програми

Олексій НАЙДЕНКО

Харків
2024

ВСТУП

В умовах підписання Україною угоди про асоціацію з ЄС важливою є реалізація ефективної системи оподаткування зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), яка, з одного боку, враховувала б інтереси національних товаровиробників під час експорту продукції, а з іншого – обмежувала імпорتنі поставки товарів, які будуть конкурувати з товарами українського виробництва. Це дозволить українським виробникам мати стабільні ринки збуту продукції в Україні, що, безумовно, позитивно відобразиться на надходженнях податків та зборів до бюджету країни.

При цьому згідно Угоди про асоціацію щорічно мають виконуватися певні завдання за різними секторами, в тому числі за сектором «Оподаткування», що передбачає імплементацію правил оподаткування ЄС в українське законодавство.

Мета навчальної дисципліни – надання здобувачам необхідних теоретичних основ, методичних рекомендацій і практичних навичок щодо оподаткування ЗЕД різними податками, зборами та обов'язковими платежами.

Завданнями навчальної дисципліни є:

вивчення основних законодавчих і нормативних актів, які регламентують оподаткування ЗЕД;

ознайомлення з основними термінами ЗЕД;

вивчення та характеристика основних інструментів регулювання ЗЕД; розгляд;

вивчення особливостей оподаткування ЗЕД різних господарських операцій;

розгляд порядку оподаткування ЗЕД різними податками та зборами.

Об'єктом вивчення дисципліни є процес оподаткування ЗЕД.

Предметом навчальної дисципліни є методи та способи оподаткування ЗЕД.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПР03	СК02
ПР04	СК05
ПР24	СК12
ПР24	СК13

де, СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та

національних фінансових систем та їх структури.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фінансового регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК12. Здатність формулювати основні правила та механізми організації ЗЕД та митної справи, правила укладання зовнішньоекономічних угод, принципи та методи визначення митної вартості товарів, описувати методику визначення суми митних платежів, забезпечувати виконання митних формальностей з урахуванням митних режимів та умов постачання Incoterms-2020.

СК13. Здатність володіти навичками валютного регулювання та контролю в сфері оподаткування та митної справи, дотримуватись строків розрахунків при здійсненні зовнішньоекономічних операцій.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР24. Формулювати основні правила та механізми організації ЗЕД та митної справи, правила укладання зовнішньоекономічних угод, принципи та методи визначення митної вартості товарів, описувати методику визначення суми митних платежів, володіти навичками валютного регулювання та контролю в сфері оподаткування та митної справи, для розрахунку сум податкових зобов'язань, курсових різниць, а також визначення обсягів штрафних санкцій за порушення строків розрахунків у ЗЕД, дотримуватись митних процедур та митних режимів з урахуванням умов постачання товарів Incoterms-2020.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Оподаткування ЗЕД непрямими податками

Тема 1. Податок на додану вартість

Реєстрація осіб платниками ПДВ при здійсненні імпорتنих операцій. Податкові зобов'язання та податковий кредит при експортних та імпорتنих операціях. Податкові пільги при експорті та імпорті. Бюджетне відшкодування ПДВ для експортерів. Оподаткування послуг, отриманих від нерезидента. Документальне оформлення операцій в ЗЕД. Оподаткування різних видів договорів в ЗЕД. Валютні нагляд та валютний контроль за операціями, що оподатковуються ПДВ.

Тема 2. Акцизний податок.

Податкові зобов'язання за імпортними операціями. Податкові пільги при експорті та імпорті. Документальне оформлення операцій в ЗЕД. Декларація про максимальні роздрібні ціни для імпортерів. Марки акцизного податку при імпорті. Валютні нагляд та валютний контроль за операціями, що оподатковуються акцизним податком.

Тема 3. Мито

Митна вартість та методи її визначення. Регулювання експорту та імпорту. Дата виникнення податкових зобов'язань. Порядок справляння мита. Податкові пільги при справлянні мита. Забезпечення сплати митних платежів.

Фінансові гарантії. Види митних декларацій. Особливості пропуску та оподаткування товарів, що ввозяться на митну територію України представництвами іноземних держав, міжнародними організаціями та офіційними особами, а також дипломатичними представництвами України, що знаходяться за кордоном. Загальні положення щодо порушень митних правил та відповідальності за них.

Змістовий модуль 2. Оподаткування ЗЕД прямими податками.

Тема 4. Податок на прибуток підприємств.

Оподаткування операцій з нерезидентами. Особливості трансфертного ціноутворення. Попереднє узгодження ціни в контрольованих операціях. Звіт про контрольовані операції. Контрольовані іноземні компанії. Міжнародний автоматичний обмін інформацією та подання звітності про підзвітні рахунки. Валютні нагляд та валютний контроль за операціями, що оподатковуються податком на прибуток підприємств.

Тема 5. Податок на доходи фізичних осіб.

Принцип резидентства та його нормативне регулювання. Підтвердження статусу резидента. Оподаткування доходів отриманих нерезидентами. Оподаткування іноземних доходів. Оподаткування прибутку контрольованих іноземних компаній. Оподаткування доходів контрольованих іноземних компаній. Декларування іноземних доходів. Декларування доходів осіб, які виїжджають за кордон на ПМЖ. Податкові пільги. Валютні нагляд та валютний контроль за операціями, що оподатковуються податком на доходи фізичних осіб.

Тема 6. Уникнення подвійного оподаткування в сфері ЗЕД.

Види подвійного оподаткування. Методи усунення подвійного оподаткування: метод зарахування, метод звільнення. Порядок укладання міжнародних угод про уникнення подвійного оподаткування. Довідка про звільнення (зменшення) від оподаткування доходів із джерелом їх походження з України. Перелік офшорних зон та порядок доходів отриманих в офшорних зонах.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) та лабораторних занять / завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Завдання 1.	Практичне заняття: Обчислити суму податку на додану вартість за операціями ЗЕД
Тема 2. Завдання 2.	Лабораторне заняття: Обчислити суму акцизного податку за операціями ЗЕД
Тема 3. Завдання 3.	Практичне заняття: Обчислити суму мита за операціями ЗЕД
Тема 4. Завдання 4.	Лабораторне заняття: Обчислити суму податку на прибуток підприємств за операціями ЗЕД

Тема 5. Завдання 5.	Практичне заняття: Обчислити суму податку на доходи фізичних осіб за операціями ЗЕД
Тема 6. Завдання 6	Лабораторне заняття: Обчислити суму податків за угодами про усунення подвійного оподаткування

3. Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1 - 6	Вивчення лекційного матеріалу, законодавчих та нормативно-правових актів
Тема 1 – 6	Підготовка до практичних (лабораторних) занять
Тема 1 - 6	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань
Тема 6	Написання есе
Тема 1 – 6	Підготовка презентації
Тема 1 – 6	Підготовка до контрольних робіт

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні: лекція (Тема 1 – 5), проблемна лекція (Тема 6).

Наочні (демонстрація (Тема 1-6)).

Практичні заняття (практична робота (Тема 1, 3, 5), Лабораторні заняття (лабораторна робота (Тема 2, 4, 6), есе (Тема 6).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, лабораторних, практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів:

– для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит): максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачу вищої освіти скласти екзамен (іспит) – 35 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію здобувача вищої освіти.

Семестровий контроль проводиться у формах семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: тестові опитування за темами лекцій (10 балів), компетентнісно-орієнтовані завдання (30 балів), письмова контрольна робота (10 балів), презентація (5 балів), есе (5 балів).

Семестровий контроль: Іспит.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
Освітньо-професійна програма «Митна справа».
Семестр VII
Навчальна дисципліна "Оподаткування ЗЕД"

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

Завдання 1 (тестове). (24 бали)

1. Під час здійснення імпорتنих операцій датою виникнення податкових зобов'язань із ПДВ бути вважати:

- а) дату отримання грошових коштів;
- б) дату оприбуткування товарів;
- в) дату оформлення митної декларації.

2. Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення товарів на митну територію України є дата:

- а) здійснення оплати за товар;
- б) відвантаження товарів;
- в) складання вантажної митної декларації.

3. Нульова ставка ПДВ застосовується до операції:

- а) експорт товарів;

- б) реалізації квитків на спортивні заходи всеукраїнського та міжнародного рівнів;
в) постачання послуг із тимчасового розміщування (проживання), що надаються готелями і подібними засобами тимчасового розміщування.
4. Документом, що підтверджує країну походження товарів є:
- а) сертифікат про походження товару;
  - б) податкова накладна;
  - в) акцизна накладна.
5. Декларація митної вартості не подається у разі декларування партій товарів, митна вартість яких не перевищує:
- а) 15 000 євро;
  - б) 25 000 євро;
  - в) 5 000 євро.
6. Підтвердженням українського статусу товарів у митному режимі імпорту є:
- а) декларація з ПДВ;
  - б) декларація з акцизу;
  - в) митна декларація.
7. У разі тимчасового ввезення товарів з умовним частковим звільненням від оподаткування митними платежами за кожний календарний місяць перебування товарів на митній території України сплачується ... суми митних платежів:
- а) 3 %;
  - б) 5 %;
  - в) 10 %.
8. В якому розмірі встановлення ЗЕД-пеню за порушення строків розрахунків у ЗЕД?
- а) 1 % від вартості товарів;
  - б) 0,3 % від вартості товарів;
  - в) 5 % від вартості товарів.
9. Скільки має сплатити особа за ліцензію на експорт алкогольних напоїв?
- а) 780 грн;
  - б) 2 000 грн;
  - в) ліцензія на експорт алкогольних напоїв не передбачена.
10. Об'єктами оподаткування митом є товари, митна вартість яких перевищує еквівалент ..... євро, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі митної території України підприємствами;
- а) 50;
  - б) 150;
  - в) 100.
11. Гуманітарна допомога, що надається Україною, при її вивезенні за межі митної території України....
- а) оподатковується спеціальним митом;
  - б) оподатковується вивізним митом;
  - в) звільняється від сплати вивізного мита.
12. Яким документом регламентовано розміри ставок мита?
- а) Митним кодексом України;
  - б) Податковим кодексом України;
  - в) Законом України «Про Митний тариф України».

Завдання 2 (діагностичне). (6 балів)

Підприємство ввозить на митну територію України в митному режимі імпорту: груші митною вартістю 12 000 євро.

Визначте код УКТ ЗЕД товару, суму мита та ПДВ, якщо курс євро на дату складання митної декларації становив 39,06 грн.

Завдання 3 (евристичне). (10 балів)

Протягом вересня 2023 року було здійснено наступні операції:

01.09.23 – відвантажено продукцію в Польщу в сумі 50 000 євро;

04.09.23 – отримано послугу від нерезидента (Швеція) в сумі 11 000 євро із ПДВ. Грошові кошти не перераховано, податкова накладна не зареєстрована;

05.09.23 – у компанії з Франції придбано запасні частини для автомобіля на суму 280 00 євро із ПДВ. Митну декларацію оформлено своєчасно. ПДВ сплачено на митниці.

10.09.23 – згідно з митною декларацією в австрійській компанії придбано молоко в сумі 360 00 євро із ПДВ;

12.09.23 – відвантажено продукцію в Болгарію в сумі 66 000 євро;

18.09.23 – отримано послугу від нерезидента (Іспанія) в сумі 24 000 євро із ПДВ. Складено податкову накладну та зареєстровано у Єдиному реєстрі;

22.09.23 – придбано в бельгійській компанії паливо у сумі 42 000 євро із ПДВ. Митну декларацію оформлено своєчасно. ПДВ сплачено;

25.09.23 – сплачено за послугу нерезиденту (Хорватія) в сумі 18 000 євро із ПДВ. Податкова накладна не зареєстрована.

Визначити суму податкових зобов'язань та податкового кредиту, суму ПДВ до сплати, скласти декларацію з ПДВ за вересень 2023 року.

Затверджено на засіданні кафедри митної справи і фінансових послуг протокол № ____ від «__» _____ 20__ р.

Екзаменатор

к.е.н., доц. Найденко О. Є.

Зав. кафедрою

д.е.н., проф. Тищенко В. Ф.

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Завдання 1 (тестове). (24 бали)

За кожний правильний тест, при наявності розрахунків – 2 бали.

Завдання 2 (діагностичне). (6 балів)

1 – посилання на статті податкового та / або митного законодавства;

1 – визначення коду УКТ ЗЕД товару;

2 - визначено суму мита;

2 – визначено суму ПДВ.

Завдання 3 (евристичне). (10 балів)

1 - посилання на статті податкового законодавства;

3 – визначено суму ПДВ.

6 – складено декларацію з ПДВ.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Тищенко В. Ф. Основи зовнішньоекономічної діяльності та митної справи [Електронний ресурс]: навч. посіб. / В. Ф. Тищенко, В. М. Остапенко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. – 193 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28182>
2. Податкова система : навчальний посібник / Ю. Б. Іванов, В. Ф. Тищенко, О. Є. Найденко та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Ю. Б. Іванова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 410 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24503>
3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Голос України. – 2010. – № 229–230. – С. 1–56.
4. Митний кодекс України від 13.03.2012 року № 4495 –VI // Голос України. – 2012. – № 73-74. – С. 1 – 95.

Додаткова

5. Найденко О. Є. Митні режими експорту та імпорту: регулюючий аспект та податкові наслідки / О. Є. Найденко, К. І. Гунько // Економіка та суспільство. – 2022. – № 46. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29007>
6. Найденко О. Є. Податкові наслідки та ризики застосування митних режимів [Електронний ресурс] / О. Є. Найденко, Д. М. Островський, К. М. Азізова // Економіка та суспільство. – 2021. – № 31. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26516>
7. Регіональні аспекти митно-податкової політики [Електронний ресурс] : монографія / В. Ф. Тищенко, О. Є. Найденко, В. В. Карпова [та ін.] ; за заг. ред. Ю. Б. Іванова. - Електрон. текстові дан. (1,88 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 247 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26221>
8. Тищенко В. Ф. Реалізація методів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в митній справі / В. Ф. Тищенко, О. Є. Найденко, В. М. Остапенко // Економіка та суспільство. – 2022. – № 35. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1109>
9. Ivanov, Yu., Tyshchenko, V., & Naidenko, O. Customs and tax aspects of the economic integration of Ukraine into the EU. *Development Management*, 2023. – 21(2), p. 20–29. doi: 10.57111/devt/2.2023.20.

Інформаційні ресурси

9. Офіційний сайт Державної податкової служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tax.gov.ua/>